

Finansdepartementet

Finansinspektionen

Uppdrag till Finansinspektionen att kartlägga avgiftsuttag på den svenska fondmarknaden

Regeringens beslut

Regeringen ger Finansinspektionen i uppdrag att kartlägga och beskriva distribution och avgiftsuttag på den svenska fondmarknaden, samt föreslå andra åtgärder än konsumentupplysning för att uppmärksamma konsumenter på fondavgifter och synliggöra kostnaderna. Syftet med uppdraget är att skapa förutsättningar för sänkta avgifter för fondsparande, så att spararna över tid kan få en bättre avkastning på sitt sparande.

Finansinspektionen har nyligen genomfört en omfattande datainsamling från fondbolag och AIF-förvaltare inom ramen för en datainsamling som Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå) genomför om kostnader och avgifter. Finansinspektionen kan dra nytta av datainsamlingen för att kartlägga och beskriva distribution och avgiftsuttag på den svenska fondmarknaden.

Finansinspektionen ska när uppdraget utförs inhämta kunskap och erfarenheter från Konkurrensverket.

Finansinspektionen ska senast den 1 december 2025 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

Avgiftsnivån för fonder har stor betydelse för värdeutvecklingen på fondsparande över tid. En fond med hög avgift måste, allt annat lika, generera högre årlig avkastning för att sparandet ska få samma

värdeutveckling som ett sparande i en fond med lägre avgift. Samtidigt är transparensen låg i fråga om de olika delarna av de avgifter som konsumenterna betalar. Konsumenternas generella informationsunderläge gör att de i många fall saknar den information som krävs för att fatta väl underbyggda beslut om sitt sparande. Enligt den information om avgifter för aktiefonder utanför premiepensionssystemet som Finansinspektionen redovisar på sin webbplats är medianavgiften för Sverigefonder 1,31 procent för aktivt förvaltade fonder och 0,28 procent för passivt förvaltade. För globalfonder är medianavgiften 1,33 procent respektive 0,35 procent.

De genomsnittliga avgifterna för fonder i premiepensionssystemet, som visserligen är förhandlade centralt omfattar stora volymer och vars distribution skiljer sig på flera sätt, är dock betydligt lägre. Inräknat Pensionsmyndighetens administrationsavgift hamnar genomsnittet inom redan upphandlade fonder i kategorin globala indexfonder nu på 0,076 procent, att jämföra med medianen utanför premiepensionssystemet på 0,35 procent. Genom Fondtorgsnämndens kommande upphandlingar av fonder till premiepensionens fondtorg kommer dessa avgifter sannolikt att pressas ytterligare.

Närmare beskrivning av uppdraget

Mot bakgrund av de stora skillnaderna i fondavgifter beroende på om distributionen sker i eller utanför premiepensionssystemet, fondavgifternas stora betydelse och konsumenternas informationsunderläge är det av intresse att kartlägga och analysera avgiftsuttaget för fonder, i synnerhet för distributionen som sker utanför premiepensionssystemet. Finansinspektionens redovisning ska därför innehålla

- en beskrivning av avgiftsuttag och distribution på den svenska fondmarknaden, om det är olika beroende på skatteform och om det skiljer sig åt mellan olika konsumentgrupper och olika typer av tjänster, samt mellan nysparande och äldre sparande,
- en redogörelse för samtliga kostnader som tas ut av konsumenterna vid fondsparande och de olika kostnader som ingår i förvaltningsavgiften, inkl. distributionskostnader,
- en beskrivning av olika distributionssätt för fonder i Sverige och vilka aktörerna i de olika leden är, inklusive statistik baserad på tillgänglig data (dvs. både insamlad av Finansinspektionen och offentligt tillgänglig)

kopplat till koncentration i dessa led och uppskattad fördelning av intäkter mellan de olika leden,

- en analys baserad på tillgänglig data som belyser förutsättningarna för sund konkurrens, och vilka konsekvenser rådande marknadsstrukturer (exempelvis att distributörer och fondbolag tillhör samma koncern) och bristande transparens avseende distributionskostnader har för denna,
- jämförande aggregerad statistik baserad på tillgänglig data för avgifterna inom premiepensionssystemet, inom olika tjänstepensionsavtal och i olika fondprodukter som finns tillgängliga för konsumenter, lämpligen fördelade mellan olika distributionsformer,
- en analys av avgiftsuttaget och distributionen på den svenska fondmarknaden, inklusive hur nuvarande beslutsstöd för konsumenterna fungerar, och
- förslag till åtgärder baserat på analysen, som Finansinspektionen inom ramen för sin tillsyn eller regeringen skulle kunna vidta för att ställa krav på branschaktörerna i syfte att synliggöra och sätta press på fondavgifter, och om det finns hinder för sådana åtgärder, en redovisning av dessa hinder.

På regeringens vägnar

Niklas Wykman

Kajsa Rudal

Kopia till

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/OFA

Klimat- och näringslivsdepartementet/NIM

Socialdepartementet/SF

Konkurrensverket